

INBO Nieuwsbrief september 2020

[Bekijk deze email in je browser](#)

Nieuwsbrief

Havenlaan 88 bus 73 - 1000 Brussel

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

NIEUWSBRIEF@INBO.BE / WWW.INBO.BE

Exotenaanpak in Vlaamse bossen bij de strengste van Europa

In het kader van de COST actie NNEXT (Non-native tree species for European forests: experiences, risks and opportunities) werkte het INBO mee aan een grote Europese studie in 40 landen naar het exotenbeleid in bossen. Uit de studie bleek dat Vlaanderen wat betreft de beperkingen op het gebruik van uitheemse boomsoorten tot de strengste regio's van Europa behoort.

Uitheemse boomsoorten in bossen zijn vaak een controversieel onderwerp. Moeten we ze mijden en actief verwijderen, of omarmen en anticiperen op klimaatwijziging door het aanplanten van soorten uit andere klimaatzones? Gaan we grote zaadbomen van een invasieve soort rigoureus kappen of laten we die statige Amerikaanse eik met vleermuiskolonie ongemoeid? Sommige exotische boomsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, douglas en robinia werden lang geleden aangeplant en zijn niet meer weg te denken uit Europese bossen.

Verschillende legale instrumenten regelen het gebruik van uitheemse en invasieve soorten in bosbouw en voor aanplant in openbare en beschermde bossen. Zo mogen inheemse boomsoorten niet vervangen worden door uitheemse (stand-still), en moeten homogene uitheemse bestanden omgevormd worden naar meer gemengde bosbestanden. Invasieve boomsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, hemelboom of robinia mogen niet meer actief aangeplant worden, ook niet voor boslandbouw. Daarnaast kan je enkel subsidies krijgen voor bosaanplantingen met inheemse boomsoorten. Ook zonder goedgekeurd bosbeheerplan vereist elke aanplant van uitheemse boomsoorten in Vlaanderen een vergunning.

De studie legt grote verschillen en inconsistenties bloot in de Europese omgang met uitheemse soorten in bossen. Ze pleit voor betere richtlijnen voor bosbeheerders en administraties.

[Kris Vandekerkhove](#), Tim Adriaens

Meer lezen: [Mapping the patchy legislative landscape of non-native tree species in Europe](#)

Ecohydrologische gebiedsbeschrijvingen voor natuurgebieden in het kader van PAS

Het INBO publiceerde een reeks ecohydrologische gebiedsbeschrijvingen die inspirerend kunnen werken voor gebiedsbeheerders en beleidsmakers geconfronteerd met inrichtings- en beheervragen, het kiezen en/of het halen van (Europese) instandhoudingsdoelstellingen, of het remediëren van negatieve externe invloeden in één of meerdere natuurgebieden. We selecteerden een zeventigtal grondwaterafhankelijke natuurrezervaten (beheerd zowel door de overheid als door terreinbeherende organisaties), gespreid over de zeven verschillende ecohydrologische typesystemen:

- polders
- alluviale valleien met duidelijke kwel
- alluviale valleien met weinig kwel
- Kempische beekdalen
- brongebieden
- infiltratiegebieden
- ecohydrologisch wat afwijkende gebieden

Bij het maken van ecohydrologische gebiedsbeschrijvingen is multidisciplinaire informatieverwerking en -interpretatie de regel. Daarbij wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van abiotische informatie zoals detailtopografie, hydrografie en bodeminformatie uit tertiaire en quataire geologie. Belangrijker nog zijn de vele grond- en oppervlaktewaterpeilmetingen en chemische analyses die in de loop van de voorbije decennia in de Vlaamse natuurgebieden verzameld werden in de INBO [waterdatabank WATINA](#).

Omdat dit kennisoverzicht gecompileerd werd met het oog op de [Programmatische Aanpak Stikstof](#) (PAS) staan op het einde van elke ecohydrologische gebiedsbeschrijving expliciet en kort de gebiedsspecifieke knelpunten relevant in het kader van PAS opgelijst.

[Piet De Becker](#)

Indicator in de kijker: Aantal actieve jagers

Deze indicator toont de evolutie van het aantal in Vlaanderen actieve jagers aan de hand van het aantal jachtverloven en jachtvergunningen dat jaarlijks voor een jachtseizoen afgeleverd wordt. Sinds de start van deze indicator in het jachtseizoen van 1994-1995 daalt het aantal actieve jagers tot een dieptepunt in het jachtseizoen van 2004-2005. Vanaf het jachtseizoen 2006-2007 blijft het aantal jagers relatief constant en bedraagt dit ongeveer 13.000 jagers.

[Lieve Vriens](#)

Watercrassula verscheen de laatste jaren in veel waterrijke natuurgebieden in Vlaanderen. Deze vetplant uit Nieuw-Zeeland en Australië kan explosief toenemen en de aanwezige vegetatie volledig verdringen. Omdat de soort erg moeilijk te bestrijden is, hebben veel beheerders de hoop al opgegeven. Op verzoek van de Vlaamse Landmaatschappij en Natuur en Bos bundelden we de huidige kennis in een nieuw rapport.

Gezien de ruime verspreiding van watercrassula is uitroeiing niet meer mogelijk. We stellen indamming van de soort daarom voor als regionale beheerdoelstelling. Dit betekent een beheersing van de huidige populaties ('stand-stil') en het tegengaan en verwijderen van nieuwe besmettingen. Preventie van nieuwe introducties is daarbij de belangrijkste maatregel.

Het rapport belicht de toestand in Vlaanderen en beheerervaringen in binnen- en buitenland. Een leidraad ondersteunt de beheerders bij het maken van verantwoorde keuzes. In afwachting van meer effectieve bestrijdingsmethoden of een toereikend Europees of Vlaams wettelijk kader, hopen we hiermee bij te dragen aan de broodnodige uniformiteit in de aanpak van watercrassula in Vlaanderen.

[Luc Denys](#), Kevin Scheers, Tim Adriaens

Meer lezen: [Scheers K., Denys L., Packet J., De Knijf G., Smeekens V., Leyssen A. & Adriaens T. \(2020\) Leidraad voor het beheer van watercrassula – Crassula helmsii – in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2020 \(32\). DOI: \[doi.org/10.21436/inbor.1865029\]\(https://doi.org/10.21436/inbor.1865029\)](#)

Verken de kosten van ecologisch groenbeheer

De 'Kostenverkenner ecologisch groenbeheer' of kortweg [Beheerkostenverkenner](#) is een hulpmiddel om de kosten van ecologisch groenbeheer op bedrijfsterreinen te verkennen en te vergelijken met deze van traditioneel groenbeheer. Deze gratis online rekentool is ontwikkeld voor bedrijven, ontwikkelaars van bedrijventerreinen, lokale overheden en hun dienstverleners.

Bedrijven en beheerders van bedrijventerreinen zijn heel kostenbewust. Precies daarom is ecologisch beheer van bedrijfsterreinen in veel gevallen een goed idee. Ecologisch beheer gaat over samenwerken met de natuur en is om die reden vaak minder intensief en veelal goedkoper, maar niet altijd. Het hangt af van verschillende factoren, zoals de keuze van de natuurdoelen, de bodemvruchtbaarheid en de schaalgrootte van het beheer. Om een waarheidsgetrouwe kosteninschatting te kunnen maken, brengt de Beheerkostenverkenner deze en andere factoren in rekening.

De Beheerkostenverkenner werd ontwikkeld binnen het Interreg project 2B Connect over biodiversiteit op bedrijventerrein. Het INBO maakte met steun van Omgevingsinformatiesamenwerking Vlaanderen (OIS Vlaanderen) de Beheerkostenverkenner beschikbaar als een online tool.

[Lieven De Smet](#), Jan Van Uytvanck, Geert De Blust, Aaike De Wever en Pieter Vandenbroucke, Jan Van den Berghe (Blenders) en Jos Snellings (Upperware)

[>> Naarde Beheerkostenverkenner](#)

Europese App voor het herkennen en waarnemen van lieveheersbeestjes

Lieveheersbeestjes zijn populaire en charismatische kevers. Het zijn bovendien niet alleen nuttige predatoren van bladluizen, schildluizen en meeldauwschimmels, maar ook modelorganismen om invasies te bestuderen. Omdat de meeste soorten ook nog eens gemakkelijk te herkennen zijn op foto, is het de perfecte groep voor burgerwetenschappelijke projecten. De European Ladybird Survey heeft nu een smartphone-applicatie ontwikkeld voor het herkennen en waarnemen van Europese lieveheersbeestjes. Het doel van de app is om waarnemingen te verzamelen en het publiek bewust te maken van de diversiteit aan soorten.

De European Ladybird Survey heeft als doel de verspreiding van lieveheersbeestjes in heel Europa in kaart te brengen en natuurhistorische initiatieven over deze sympathieke kevertjes te verenigen. De bedoeling is voldoende gegevens te verzamelen om de status en trends van Europese soorten te kunnen inschatten. Ook kunnen de gegevens nuttig zijn om de opmars en impact van exotische soorten zoals Aziatisch lieveheersbeestje te bestuderen.

De European Ladybirds app is beschikbaar voor iOS en Android en bevat voorlopig de soortenlijsten in de landstalen van België, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Tsjechië, maar de bedoeling is op termijn uit te breiden naar andere Europese landen. De app is erg visueel en heeft mooie tekeningen van Chris Shields. Erg handig is de zoekfunctie op kleur, grootte en tekening op het halsschild. De gegevens komen terecht in iRecord en worden beschikbaar gesteld als open data via NBN Atlas en GBIF zoals dat ook met waarnemingen.be gegevens kan.

[Tim Adriaens](#)

[>> Website European Ladybird Survey](#)

>> Download de App in de [App Store](#) (iOS) of [Google Play](#) (Android)

Advies over het belang van een watercaptatieverbod in ecologisch zeer kwetsbare kleine beken en bronbeken

Vlaanderen werd in 2017, 2018 en 2019 geconfronteerd met langdurige periodes van droogte. Enkele provincies zagen zich daardoor genoodzaakt om beperkingen op te leggen op watercaptatie uit waterlopen. Om in de toekomst hierover weloverwogen beslissingen te kunnen nemen, laat de Vlaamse overheid nu een reactief afwegingskader opmaken voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste. Een belangrijk luik hierbij is de afweging wanneer maatregelen nodig zijn om te lage debieten en peilen op onbevaarbare waterlopen te voorkomen in functie van de ecologische doelstellingen. In vergelijking met sterker gekanaliseerde laaglandbeken en –rivieren, zijn de waterlooptypes ‘ecologisch zeer kwetsbare kleine beken en bronbeken’ bij droogte veel gevoeliger voor verlies van leefgebied van typische planten en dieren. Het debiet/waterdiepte is er van nature beperkt, waardoor al bij een beperkte peilverlaging een deel van de beek droog kan komen te staan. Watercaptatie in droogteperiodes kan hier bijgevolg een grote ecologische impact hebben.

[Niko Boone](#)

[>> Lees het advies](#)